

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

V. Konkurrencevilkår og globalisering									
- Højere skattefradrag for forskning og udvikling (FoU)	-	-71	-144	-222	-222	-362	-362	-362	-450
- Udvidelse af forskerskatteordningen fra 5 til 7 år	9	-5	-5	-5	0	0	0	0	0
- Vækstplan for Life Science	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30
- Udvidelse af DIS-ordningen til søfolk på offshore skibe	-	-10	-25	-35	-45	-55	-60	-60	-55
- Afskaffelse af tinglysningsafgiften for registrering af handelsskibe	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10
- Montørordning	0	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100

Anm.: 1) Alle administrative omkostninger i forbindelse med deleøkonomiske initiativer er indeholdt i rammen. 2) Med aftalen vil afgiftslempelsen i 2019 udgøre 15 øre pr. kWh i 2020 20 øre pr. kWh og fra og med 2021 vil den uden yderligere finansiering være 10 øre pr. kWh. De provenue-mæssige konsekvenser er opgjort efter tilbageløb og adfærd. De provenue-mæssige konsekvenser vil blive konsolideret yderligere i forbindelse med fremsættelse af lovforslagene.

Kilde: Egne beregninger.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Aktiesparekonto

Der er behov for at styrke aktiekulturen i Danmark, så ejerskabet af virksomhederne bredes ud til flere danskere, og flere danskere får interesse i at investere i aktier. Dermed får flere danskere en aktiv interesse i, hvordan det går de danske virksomheder.

Derfor indføres en aktiesparekonto, hvor personer kan placere opsparing i noterede aktier og aktiebaserede investeringsbeviser. Aktiesparekontoen vil have en lavere effektiv gennemsnitlig beskatning af afkastet end den gældende aktieindkomstbeskatning. Det vil gøre det attraktivt for danskerne at placere en del af deres opsparing på en aktiesparekonto.

Der betales skat på 17 pct. af afkastet efter lagerprincippet, dvs. af udbytter samt realiserede og urealiserede avancer. Værdiforøgelsen af indeståendet på aktiesparekontoen beskattes, mens værdifald (tab) fremføres og modregnes i fremtidige afkast. Der kan oprettes én aktiesparekonto pr. person. Der kan handles så ofte, som det ønskes inden for aktiesparekontoen.

Ordningen kan indføres gradvist med et loft på 50.000 kr. pr. person i 2019 voksende til 100.000 kr. i 2020, 150.000 i 2021 og 200.000 kr. i 2022 og frem. Der kan sættes penge ind på kontoen, så længe den aktuelle saldo på kontoen er under loftet. Aftaleparterne beslutter hvert år, første gang i 2019, om der er grundlag for at gå videre med at forhøje loftet for aktiesparekontoen.

I Sverige indførte man i 2011 en Investeringssparekonto, hvorfra man bl.a. kan investere i aktier. I 2016 havde mere end 1,8 mio. svenskere en Investeringssparekonto. Også i Norge har man fra 1. september 2017 indført en aktiesparekonto.

Aktiesparekontoen indføres fra 1. januar 2019. Ordningen skønnes at indebære et mindreprovenu på ca. 120 mio. kr. i 2019 stigende til ca. 270 mio. kr. i 2022 og frem.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Aktiesparekonto	-	120	180	230	270	270	270	270	270

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 10,8 mio. kr. i 2019 samt 0,7 mio. kr. årligt fra 2020 og frem.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Investorfradrag (fradrag for indskud i små og mellemstore virksomheder)

Der er behov for at styrke iværksætterkulturen i Danmark. Samtidig skal små og mellemstore noterede virksomheder have lettere adgang til risikovillig kapital.

Derfor indføres et investorfradrag for personer, der investerer i visse små og mellemstore unoterede virksomheder (iværksættervirksomheder). Da investorfradraget letter beskattningen af de midler, der investeres, bliver det mere attraktivt at investere i de pågældende iværksættervirksomheder, der dermed får lettere ved at tiltrække kapital.

Investorfradraget giver personer (uafhængige investorer), der investerer direkte i de omfattede virksomheder, mulighed for årligt at fradrage halvdelen af investeringer for op til 400.000 kr. i 2019-2022. Fra 2023 og frem kan halvdelen af investeringer for op til 800.000 kr. fradrages. Fradraget udformes, så det får en skatteværdi på 30 pct.

Endvidere gives et fradrag for personer, der investerer i unoterede små og mellemstore virksomheder gennem en særlig type iværksætterfonde. Fradraget bliver på halvdelen af investeringer op til 125.000 kr. i 2019-2022 og fra 2023 og frem bliver fradraget på halvdelen af investeringer op til 250.000 kr.

I forbindelse med det lovforberedende arbejde skal der udarbejdes en række værnsregler, der skal sikre, at ordningen anvendes efter hensigten, og at utilsigtede muligheder for skattetækning i videst muligt omfang begrænses. Da ordningen indebærer statsstøtte, skal den udformes i overensstemmelse med EU's statsstøtteregler.

Ordningen forventes at kunne træde i kraft fra 1. januar 2019. Ordningen skønnes at medføre et årligt mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på ca. 100 mio. kr. i 2019-2022 og ca. 200 mio. kr. årligt fra 2023 og frem.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Investorfradrag	-	100	100	100	100	200	200	200	200

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 8,3 mio. kr. 2019 samt 1,5 mio. kr. årligt fra 2020 og frem.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Medarbejderaktier

Virksomhedernes muligheder for at aflønne medarbejdere med aktier skal forbedres. Det vil udvide vækstvirksomheders muligheder for at benytte medarbejderaktier til at motivere, aflønne og dele ejerskabet af virksomheden med medarbejderne.

Det er særligt vigtigt at forbedre vilkårene for aflønning med medarbejderaktier for nye, mindre vækstvirksomheder, fordi de ofte er mere udfordrede på likviditeten end etablerede virksomheder. Der gennemføres 2 initiativer, der forbedrer virksomhedernes muligheder for at aflønne medarbejdere med aktier.

Bedre vilkår for tildeling af medarbejderaktier

Grænsen for, hvor stor en andel af medarbejders løn, der kan udbetales som medarbejderaktier til aktieindkomstbeskatning, forhøjes fra 10 pct. til 20 pct. af lønnen for alle virksomheder fra den 1. januar 2018. Det sker under forudsætning af, at 80 pct. af virksomhedens ansatte tilbydes aktieløn under ordningen. Virksomhederne vil fortsat kunne tildele udvalgte ansatte op til 10 pct. af lønnen i form af medarbejderaktier i henhold til de gældende regler. Forhøjelsen skønnes at medføre et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på ca. 20 mio. kr. årligt fra 2018. Ordningen skal evalueres senest 2 år efter ikrafttrædelsen.

Derudover udarbejdes en særlig ordning målrettet nye, mindre virksomheder, der får mulighed for at tilbyde op til 50 pct. af lønnen som medarbejderaktier til aktieindkomstbeskatning. Virksomheder under ordningen vil ikke skulle opfylde betingelsen om, at 80 pct. af virksomhedens ansatte skal tilbydes aktieløn under ordningen. Indførelse af en udvidet adgang til tildeling af skattefrie medarbejderaktier for udvalgte virksomheder vil kræve værneregler for at sikre, at ordningen anvendes efter hensigten.

Aftaleparterne vil efterfølgende aftale den nærmere udformning af reglerne for nye, mindre virksomheder. En medarbejderaktieordning, som er målrettet visse virksomheder, vil desuden som udgangspunkt kræve EU-Kommissionens godkendelse i forhold til de EU-retlige statsstøtteregler. De særligt lempelige regler for små virksomheder kan på den baggrund tidligst træde i kraft den 1. januar 2019. Der afsættes 35 mio. kr. årligt fra 2019 til forøgelsen af grænsen for tildeling af medarbejderaktier i nye, mindre virksomheder.

Samlet afsættes dermed ca. 20 mio. kr. i 2018 og ca. 55 mio. kr. årligt fra 2019 til at lempe beskatningen af medarbejderaktier.

Øget aftalefrihed og klarhed om reglerne i medarbejderaktieprogrammer

Medejerskab gennem medarbejderaktier begrænses ikke kun af de økonomiske incitamenter i det nuværende system, men også af komplicerede regler. Reglerne for indgåelse af aftaler om medarbejderaktier, herunder optioner og warrants, ændres derfor, så der kommer en øget grad af aftalefrihed og større klarhed om reglerne.

- Der etableres aftalefrihed til at indgå såkaldte "vesting-aftaler" i medarbejderaktieprogrammer, herunder at det bliver muligt at aftale, at medarbejderaktier, der på fratrædelsestidspunktet endnu ikke er optjent, bortfalder, når en medarbejder opsiges.
- Der etableres aftalefrihed til at indgå aftaler om tilbagekøb af aktier til markedspris ved fratrædelse.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Bedre vilkår for aktieaflønning i mindre virksomheder	20	55	55	55	55	55	55	55	55

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 1,5 mio. kr. årligt fra 2018 og frem.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Investeringsinstitutter

Der gennemføres 2 initiativer, der skal forbedre skattevilkårene ved investering via investeringsinstitutter.

Bedre skattevilkår for opsparing i investeringsinstitutter

Der er behov for at forbedre skattevilkårene, når danskere sparer op i udenlandske investeringsinstitutter. Således beskattes personers afkast fra udenlandske investeringsinstitutter ofte hårdere end afkast fra danske investeringsinstitutter. Det gælder blandt andet, når danskere investerer i aktiebaserede ETF'er (Exchange Traded Funds), hvor investorer omkostningseffektivt kan sprede risikoen på mange aktier.

Derfor indføres en mere ensartet beskatning af investeringsinstitutter, hvor afkastet for alle investorer i aktiebaserede investeringsselskaber beskattes som aktieindkomst. Det vil forbedre skattevilkårene, når danskere sparer op i udenlandske aktiebaserede investeringsinstitutter.

Beskatning af afkastet fra aktiebaserede investeringsinstitutter som aktieindkomst indføres fra 2019. Initiativet skønnes at medføre et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 30 mio. kr. årligt fra 2019.

Tiltrækning af kapital til danske investeringsinstitutter

De danske kapitalforvalteres mulighed for at udbyde deres produkter på det internationale marked skal styrkes.

Udenlandske investorer vil derfor alene skulle betale den underliggende udbyttekildeskat på 15 pct. ved investering i danske aktier via et investeringsinstitut og ikke udbyttekildeskat af udlodninger fra danske investeringsinstitutter. Der skal udvikles en model herfor. Initiativet kan tidligst få virkning fra 2019. Initiativet skønnes at medføre et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 30 mio. kr. årligt fra 2019.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Bedre skattevilkår for opsparing i investeringsinstitutter	-	30	30	30	30	30	30	30	30
Tiltrækning af kapital til danske investeringsinstitutter	-	30	30	30	30	30	30	30	30

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 3,7 mio. kr. i 2019, 0,6 mio. kr. årligt i 2020-2022 samt 0,5 mio. kr. i 2023.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Pensionsselskabernes investeringer og aktiekultur

En stor del af danskerne opsparing er placeret i pensionsordninger. Pensionsselskaberne investerer en del af danskernes opsparede midler i danske og udenlandske virksomheder. Pensionsselskaberne og pensionsopparerne kan derfor være med til at styrke danske vækstvirksomheders adgang til kapital.

Lempede regler for placering af privatadministrerede pensionsordninger

En del af danskernes pensionsopsparing er placeret i privatadministrerede ordninger i pengeinstitutter, som er underlagt regler for placering af opsparingen. Med aftalen lempes placeringsreglerne, så det bliver muligt at placere en større andel af privatadministreret pensionsopsparing i unoterede aktier. De konkrete ændringer fremgår af *tabel 1*.

Tabel 1

Regler for placering af privatadministrerede pensionsordninger i unoterede aktier

Eksisterende regler	Nye regler
For pensionsopsparinger på under 2 mio. kr. kan der højst placeres <u>20 pct.</u> i unoterede aktier.	For pensionsopsparinger på under 2 mio. kr. kan der højst placeres <u>25 pct.</u> i unoterede aktier.
For den del af opsparingen, der ligger mellem 2 og 4 mio. kr., kan <u>50 pct.</u> placeres i unoterede aktier.	For den del af opsparingen, der ligger mellem 2 og 4 mio. kr., kan <u>100 pct.</u> placeres i unoterede aktier.
For den del af opsparingen, der ligger over 4 mio. kr., kan <u>75 pct.</u> placeres i unoterede aktier.	For den del af opsparingen, der ligger over 4 mio. kr., kan <u>100 pct.</u> placeres i unoterede aktier.
Der skal investeres mindst <u>100.000 kr.</u> i hvert selskab	Der skal investeres mindst <u>50.000 kr.</u> i hvert selskab

Lempelsen vil skabe en større valgfrihed for den enkeltes placering af opsparing i unoterede aktier. Dermed skabes et potentiale for en bedre adgang til risikovillig kapital for unoterede virksomheder. Initiativet kræver ændring af Bekendtgørelse om puljepension mv.

Øget gennemsigtighed i pensionsselskabernes aktieinvesteringer

Endvidere søges der indgået en aftale med pensionsselskaberne og ATP om øget gennemsigtighed i deres investeringer i virksomheder, så de årligt fremlægger en udvidet opgørelse over deres investeringer i aktier, fordelt på danske og udenlandske aktier, størrelse og sektorer. Det skal øge gennemsigtigheden i pensionsselskabernes aktieinvesteringer og øge pensionsselskabernes incitament til at investere pensionsmidler i danske vækstvirksomheder, såfremt det efterspørges.

I forbindelse med drøftelserne med sektoren vil det endvidere blive undersøgt, hvordan selskaberne i højere grad kan afrapportere om grønne footprints og om deres bidrag til realisering af FN's verdensmål.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Grænsehandelspakke og afgiftssanering

Der gennemføres en markant lempelse af afgiftstrykket, så det bliver billigere at være dansker, virksomhedernes byrder lettes og grænsehandlen mindskes. Grænsehandelspakken og saneringen af afgifter skønnes at indebære et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 310 mio. kr. i 2018 stigende til 570 mio. kr. i 2025, *se tabellen nedenfor*.

Grænsehandelspakken skønnes at medføre hjemvendt grænsehandel (mere omsætning i Danmark) for ca. 220 mio. kr. Derudover gennemføres en sanering af afgifter, hvor en række afgifter afskaffes helt, baseret på anbefalingerne i afrapporteringen fra Saneringsudvalget. Saneringen af afgifter skønnes at medføre varige byrdelempelser for knap 20 mio. kr. årligt for virksomhederne.

Annulering af planlagt 2018-indeksering af afgifter

Efter gældende regler indekseres en række afgifter frem til 2020 ved trinvis forhøjelser. Afgifterne på flere grænsehandelsfølsomme varer er imidlertid i dag allerede højere, end hvad der er samfundsøkonomisk optimalt (fx afgifterne på chokolade og vin).

Derfor annulleres den planlagte 2018-forhøjelse af afgifter, der omfatter chokolade- og sukkervareafgiften, vinafgiften og en række forbrugsafgifter, herunder afgiften på kaffe.

Afskaffelse af nøddeafgiften

Nøddeafgiften er en del af chokoladeafgiftsloven og består af otte forskellige afgiftssatser, der ikke har sundhedsmæssig begrundelse og giver unødige administrative udfordringer for danske virksomheder.

Derfor afskaffes nøddeafgiften. Det sker ved en halvering den 1. januar 2018 og fuld afskaffelse den 1. januar 2020.

Afskaffelse af emballageafgift for pantbelagte drikkevarer (øl og sodavand)

Emballageafgiften indebærer administrative byrder for virksomheder, omkostninger for forbrugerne og grænsehandel med drikkevarer.

Derfor afskaffes emballageafgiften for pantbelagte drikkevarer (øl og sodavand). Afgiften afskaffes den 1. juli 2019. Nedsættelserne af emballageafgiften skal være i overensstemmelse med EU-reglerne, før reglerne kan træde i kraft.

Afskaffelse af tillægsafgiften på alkoholsodavand

Tillægsafgiften på alkoholsodavand består af fem forskellige satser og medfører blandt andet betydelig grænsehandel og illegal handel. Samtidig er der ingen nævneværdige sundhedsmæssige effekter af tillægsafgiften på alkoholsodavand. Derfor afskaffes tillægsafgiften på alkoholsodavand den 1. januar 2018.

Afskaffelse af afgift på te mv.

Der er ingen sundhedsmæssig begrundelse for teafgiften. Desuden er Danmark det eneste land i EU, der har en afgift på te. Derfor afskaffes teafgiften. Afskaffelsen sker den 1. januar 2018.

Energiafgiften for gas i engangslightere indbringer ca. 1 øre pr. engangslighter, hvilket ikke står mål med de administrative byrder forbundet med afgiften. Derfor afgiftsfritages gas i engangslightere. Afgiftsfritagelsen skønnes at indebære et begrænset mindreprovenu samt medføre byrdelettelser for de berørte virksomheder. Afgiftsfritagelse for engangslightere skal være i overensstemmelse med EU-reglerne, før reglerne kan træde i kraft.

Indførelse af bagatelgrænser for registrering

Der indføres generelle bagatelgrænser for registrering i visse nationale afgiftslove den 1. januar 2019. Bagatelgrænserne vil medføre ensretning og forenkling af de administrative regler for registrering, hvormed flere virksomheder kan undlade at lade sig registrere.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

Afgiftslempelse for små producenter af spiritus og lavere krav til sikkerhedsstillelse

Små producenter af spiritus (destillerier) betaler i dag fuld afgift af deres produkter. En afgiftslempelse for små producenter af spiritus samt et generelt lavere krav til sikkerhedsstillelse for betaling af spiritusafgift vil i højere grad ligestille små producenter af spiritus med små ølproducenter (bryggerier). Formålet med ølmoderationsordningen er at styrke de mindre ølproducenters konkurrenceevne over for de større ølproducenter. Dette skal også gælde for mindre producenter af spiritus. Derfor lempes afgiften den 1. januar 2018.

Afskaffelse af afgift på regntøj, beskyttelsesdragter mv. (PVC, PVC-folier og ftalater)

Afgift på PVC og ftalater samt på PVC-folier er afgift på regntøj, beskyttelsesdragter mv. Afgiften på PVC og ftalater samt på PVC-folier vurderes ikke længere at have nogen nævneværdig adfærdsregulerende effekt på sundhed eller miljø. Det skyldes, at anvendelsen af PVC mv. reguleres effektivt i anden lovgivning.

Derfor afskaffes afgiften på PVC og ftalater og afgiften på PVC-folier. Afgiften afskaffes den 1. januar 2019.

Øvrige saneringsforslag

Rapporten fra saneringsudvalget indeholder en lang række saneringsforslag, som ikke skønnes at have nævneværdige provenumæssige konsekvenser, men som er ønsket af erhvervslivet. Aftaleparterne vil på den baggrund i efteråret 2018 gennemføre en saneringspakke.

Styrket kontrol med punktafgifter

Danmark har relativt høje punktafgifter på grænsehandelsfølsomme varer som eksempel chokolade- og sukkervarer, hvilket medvirker til grænsehandel. Endvidere sker der illegal handel og snyd med punktafgifterne. Lavere punktafgifter forventes over tid at reducere snyd. For yderligere at modvirke snyd med punktafgifterne vil aftaleparterne drøfte, hvordan man styrker skattemyndighedernes kontrol.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Annullering af planlagt indeksering af afgifter	200	195	195	195	190	190	190	190	190
Afskaffelse af nøddeafgiften	90	90	175	175	175	175	175	175	170
Afskaffelse af emballageafgiften for pantbelagte drikkevarer (øl og sodavand)	-	90	185	180	175	170	165	160	155
Afskaffelse af tillægsafgift på alkoholsodavand	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Afskaffelse af afgift på te mv.	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Indførelse af bagatelgrænser for registrering	-	5	5	5	5	5	5	5	5
Afgiftslettelse for små spiritusproducenter	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Afskaffelse af afgift på regntøj, beskyttelsesdragter mv.	-	25	25	25	25	25	25	20	20
I alt	310	425	605	600	590	585	580	570	560

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 2,5 mio. kr. i 2018 samt 1,5 mio. kr. årligt i 2019 og frem.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Strategi for Danmarks digitale vækst

Digitalisering spiller en stadig større rolle for flere virksomheder. Nye teknologier giver danske virksomheder nye forretningsmuligheder. Samtidigt rummer digitalisering mulighed for at øge produktiviteten i virksomhederne og skabe højere løn og velstand til danskerne.

Regeringen vil fremlægge en strategi for Danmarks digitale vækst, der skal understøtte, at danske virksomheder har gode rammer for at udnytte mulighederne ved digitalisering og ny teknologi.

Det skal ske ved blandt andet at følge op på anbefalingerne fra Digitalt Vækstpanel. Vækstpanelet har anbefalet at styrke digitaliseringen i danske virksomheder gennem en bred indsats inden for blandt andet:

- Styrket digitalt vækstmiljø
- Agil og fremtidssikret regulering
- Digitale kompetencer
- Digitalt løft af SMV'er
- Data og IT-sikkerhed

Regeringen vil offentliggøre strategien primo 2018. Der afsættes en pulje på 75 mio. kr. i 2018, 125 mio. kr. årligt i perioden 2019-2025 og herefter på 75 mio. kr. årligt til udmøntning af strategiens initiativer. Puljen udmøntes efter aftale med aftaleparterne.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Strategi for Danmarks digitale vækst	75	125	125	125	125	125	125	125	75

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Strategi for cirkulær økonomi

Vi bliver stadig flere om færre ressourcer. Derfor stiger den globale efterspørgsel efter nye innovative ressourceeffektive og cirkulære løsninger. Det åbner op for, at danske virksomheder kan styrke eksporten til et voksende globalt marked. Samtidig vil en mere cirkulær økonomi også bidrage til den grønne omstilling af Danmark, ved at skabe en mere grøn og ressourceeffektiv produktion.

Regeringen vil fremlægge en strategi for cirkulær økonomi, der skal understøtte, at danske virksomheder har gode rammer for at anvende cirkulære produktionsmetoder. Strategien skal understøtte en grøn omstilling, hvor hensynet til danske arbejdspladser og konkurrenceevne går hånd i hånd med hensynet til miljø og klima. Det skal ske ved blandt andet at følge op på anbefalingerne fra Advisory Board for Cirkulær Økonomi.

Regeringen vil fremlægge strategien i 1. kvartal 2018. Der afsættes en pulje på 20 mio. kr. årligt i 2018 og 2019 samt 10 mio. kr. i 2020 og 2021. Puljen udmøntes efter aftale med aftaltparterne.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Strategi for cirkulær økonomi	20	20	10	10	-	-	-	-	-

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Lavere elvarmeafgift

Elvarmeafgiften sænkes, så det bliver billigere at være dansker og den grønne omstilling fremmes.

Elvarmeafgiften er næsten dobbelt så høj som energiafgiften på fossile brændsler til rumvarme. Det er samfundsøkonomisk en god forretning at nedsætte afgiften på elvarme, da det minimerer afgiftsspændet til fossile brændsler og biomasse. Derved tages et skridt i retning af en mere hensigtsmæssig indretning af afgiftssystemet. Energiafgiften på elvarme udgør 40,5 øre pr. kWh i 2017.

Med en nedsættelse af elvarmeafgiften øges tilskyndelsen til at anvende eldrevne varmepumper mv. i fjernvarmeproduktionen såvel som i husholdninger og i erhvervslivet. Det vil også øge tilskyndelsen til at anvende overskudsvarme. Nedsættelse af elvarmeafgiften vil dermed fremme elektrificeringen i varmeforsyningen og styrke den grønne omstilling.

Elvarmeafgiften nedsættes med 10 øre pr. kWh den 1. januar 2019. Det svarer til ca. en fjerdedel. Nedsættelsen betyder lavere omkostninger til elvarme for både husholdninger og erhvervsliv. Nedsættelsen skønnes at medføre et mindreprovenu i 2025 på ca. 125 mio. kr.

Aftaleparterne er desuden enige om at nedsætte elvarmeafgiften med yderligere 5 øre pr. kWh i 2019 og 10 øre pr. kWh i 2020 finansieret af den afsatte ramme til Grøn Klimapulje og at drøfte dette med partierne bag *Aftale om afskaffelse af PSO-afgiften*. Det betyder, at elvarmeafgiften samlet set nedsættes med 15 øre pr. kWh i 2020 og 20 øre pr. kWh i 2020.

Aftaleparterne er endvidere enige om at søge at gennemføre en varig nedsættelse af elvarmeafgiften med 25 øre pr. kWh i forhold til 2017 fra og med 2021 i forbindelse med de kommende energiforhandlinger.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Lavere elvarmeafgift	-	200	305	115	110	120	125	125	85

Anm.: Provenuerne konsolideres frem mod lovforslag.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Pulje til fremme af produktion af avancerede biobrændstoffer

Der afsættes en pulje på 20 mio. kr. om året i 7 år til fremme af produktion af avancerede biobrændstoffer.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Pulje til fremme af produktion af avancerede biobrændstoffer	-	20	20	20	20	20	20	20	20

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Ramme til deleøkonomiske initiativer

Danmark skal være i stand til at gribe deleøkonomiens muligheder som drivkraft for vækst og for bedre at udnytte ressourcerne. Der skal være klare rammer for deleøkonomien, der understøtter velfungerende markeder, samtidig med at der betales skat i overensstemmelse med skattereglerne.

Derfor skal det også være nemt og attraktivt at indberette den korrekte skattepligtige indkomst, der følger af deleøkonomiske aktiviteter, i form af nye forenkledte, skematiske bundfradrag.

Derfor afsættes årligt 125 mio. kr. i perioden 2018-2021 og 120 mio. kr. årligt i 2022 og frem til at styrke deleøkonomien. Som opfølgning på regeringens deleøkonomiske strategi vil regeringen indkalde til forhandlinger om initiativerne heri.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Ramme til deleøkonomiske initiativer	125	125	125	125	120	120	120	120	120

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Lempelse for fødevarer virksomheder

Små fødevarerproducenters muligheder for salg gennem eksterne parter, fx supermarkeder, restauranter mv., skal fremmes.

Fødevarerkontrollens gebyrer er en økonomisk belastning for fødevarer virksomhederne. Der afsættes en ramme på 36 mio. kr. årligt til at gebyrafløfte ordinær kontrol i engrosvirksomheder efter frekvens (med visse undtagelser).

Virksomheder, der er omfattet af fødevarerkontrollen, betaler som udgangspunkt for kontrollen. Med henblik på at lette virksomhedernes administrative byrder er visse typer af kontrol i virksomhederne dog helt eller delvist gebyrafløftet (dvs. gebyret ikke er fuldt omkostningsdækkende).

For at lette fødevarer virksomhedernes byrder reduceres virksomhedernes administrative byrder med en gebyrafløftning af den ordinære kontrol for hovedparten af de engrosvirksomheder, der får kontrol efter frekvens. Ordinær kontrol efter frekvens, er den almindelige fødevarer kontrol i engrosvirksomheder, hvori frekvensen for Fødevarerstyrelsens kontrolbesøg fastsættes efter bl.a. risiko for fødevarer sikkerheden samt virksomhedernes hidtidige regelefterlevelse.

Hovedparten af fødevarer virksomhederne vil således ikke længere skulle betale for den frekvensfastsatte fødevarer kontrol i engrosvirksomhederne. Dog betales stadig for en række andre typer kontroller, herunder bl.a. opfølgende kontrol og kampagnekontrol, kødkontrol mv. Desuden er der for enkelte typer kontrol i engrosvirksomheder minimumstakster fastsat i EU's kontrolforordning.

Ca. 5.300 virksomheder, der i dag betaler for den ordinære fødevarer kontrol vil fremover blive fritaget herfor. Det vil bl.a. omfatte følgende brancher:

- Virksomheder med tilvirkning (fx mejerier, bryggerier og forarbejdning af kød og fisk).
- Virksomheder, som transporterer fødevarer.
- Lagre.
- Kontorvirksomheder/agenturvirksomheder.
- Virksomheder, som producerer fødevarer kontaktmaterialer.

Der afsættes 36 mio. kr. årligt fra 2018 og frem efter.

Umiddelbart mindreprovenu

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Lempelse for fødevarer virksomheder	36	36	36	36	36	36	36	36	36

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Forskning og Life Science

Med den stigende globalisering er det afgørende, at danske virksomheder også fremover har det bedste grundlag for at være internationalt konkurrencedygtige. I forbindelse med erhvervs- og iværksætterpakken gennemføres følgende initiativer:

- Højere skattefradrag for forskning og udvikling (FoU)
- Udvidelse af forskerskatteordningen fra 5 til 7 år
- Vækstplan for Life Science

Højere skattefradrag for forskning og udvikling (FoU)

Investeringer i forskning og udvikling (FoU) forventes at have en positiv afsmittende effekt på andre virksomheders produktivitet. FoU er samtidig en internationalt mobil aktivitet, og der er i de seneste årtier kommet stigende fokus på betydningen af vilkårene for placeringen af virksomhedernes FoU-investeringer. Derfor styrkes virksomhedernes incitament til at foretage investeringer i FoU ved at øge skattefradraget herfor.

Konkret øges skattefradraget for private virksomheders FoU-udgifter fra de nuværende 100 pct. til 110 pct. Det højere skattefradrag indføres i perioden 2019 til 2026: 101,5 pct. i 2019, 103 pct. i 2020, 105 pct. i 2021 og 2022 og 108 pct. i 2023-2025 og 110 pct. fra 2026. Det skønnes at medføre et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 70 mio. kr. i 2019 stigende til 360 mio. kr. i 2025 og 450 mio. kr. i 2026 og frem.

Udvidelse af forskerskatteordningen fra 5 til 7 år

Dansk erhvervslivs og danske forskningsinstitutioners muligheder for at tiltrække og fastholde højt kvalificerede forsknings- og udviklingsmedarbejdere fra udlandet skal styrkes.

Derfor udvides bruttoskatteordningen for forskere og nøglemedarbejdere (forskerskatteordningen), så ordningen kan benyttes i op til 7 år af forskere og nøglemedarbejdere, som den 1. januar 2018 ikke har anvendt ordningen i de nuværende 5 år. Udvidelsen finansieres ved at forhøje bruttoskatteprocenten fra 26 pct. til 27 pct., hvilket samlet set skønnes at være provenuneutral fuldt indfaset.

Vækstplan for Life Science

Lægemiddel- og medicinalindustrien har gennem de seneste 20 år skabt mange stabile og vellønnede jobs for faglærte, laboranter, ingeniører o.a., og løftet sin eksport fra under 20 mia. kr. i 1996 til 107 mia. kr. i 2016. Dermed er life science blevet et af Danmarks vigtigste internationalt orienterede erhvervsområder.

Regeringen vil derfor fremlægge en vækstplan for life science i begyndelsen af 2018 med udgangspunkt i anbefalingerne fra vækstteam for life science. Der skal herunder ske en styrkelse af den erhvervspolitiske indsats i forhold til life science industrien. Regeringen agter at etablere en enhed i Erhvervsministeriet til dette formål. Der afsættes en pulje på 30 mio. kr. årligt til initiativer i vækstplanen for life science.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Højere skattefradrag for forskning og udvikling (FoU)	-	70	140	220	220	360	360	360	450
Udvidelse af forskerskatteordning fra 5 til 7 år	-10	5	5	5	0	0	0	0	0
Vækstplan for Life Science	30	30	30	30	30	30	30	30	30
I alt	20	105	175	255	250	390	390	390	480

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 1,5 mio. i 2018, 4,1 kr. i 2019, 1,5 mio. kr. i 2020 og frem. Provenuerne konsolideres frem mod lovforslag.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Det Blå Danmark

Vækstteamet for Det Blå Danmark har afgivet en række anbefalinger, der kan medvirke til at fastholde Danmark som et maritimt kraftcenter. I forbindelse med erhvervs- og iværksætterpakken gennemføres 3 initiativer, i det omfang de kan statsstøttegodkendes i EU.

- Udvidelse af DIS-ordningen til søfolk på offshore skibe
- Afskaffelse af registreringsafgiften på handelsskibe
- Montørordning

Udvidelse af DIS-ordningen til søfolk på offshore skibe

For at fastholde og udvikle Danmarks position som førende søfartsnation er der behov for at styrke den danske offshore-sektors konkurrenceevne. Nettolønsordningen i sømandsbeskatningen (DIS-ordningen) udvides derfor til også at omfatte søfolk, der arbejder om bord på visse specialskibe, dvs. vagt- og supplyskibe, rørlægnings- og kabelskibe, vindmølle- og konstruktionsskibe, ishåndteringsskibe og ASV'er (såkaldte "hotelskibe"). Udvidelsen af DIS-ordningen skal godkendes i henhold til EU's statsstøtteregler. På denne baggrund sker ikrafttrædelse først den 1. januar 2019. Udvidelsen af DIS-ordningen skønnes at medføre et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd (inkl. bortfald af udvidelsen af tonnageskatteordningen med mobile borerigge) på ca. 10 mio. kr. i 2019 stigende til ca. 60 mio. kr. i 2024.

Afskaffelse af tinglysningsafgiften for registrering af handelsskibe

For at Danmark fortsat skal tiltrække nye maritime virksomheder og investeringer afskaffes tinglysningsafgiften for registrering af handelsskibe i Dansk Internationalt Skibsregister (DIS). Derved kan Danmark fortsætte sin udvikling som attraktiv global maritim nation og flagstat frem mod og efter 2025. I dag betales en registreringsafgift, der er delt op i en afgift for registrering af ejer på 1 promille af handelsskibets værdi og en afgift for registrering af pant på 1 promille af pantets værdi. Begge afgifter afskaffes. Det skønnes at indebære et mindreprovenu på ca. 10 mio. kr. årligt efter tilbageløb og adfærd. Afskaffelsen vil skulle godkendes som statsstøtte og træder i kraft hurtigst muligt i 2018.

Montørordning

Den danske maritime industri er på forkant i produktionen af avancerede og energieffektive løsninger til både danske og udenlandske skibe samt maritime virksomheder i hele verden. Centralt herfor er de skibstekniske medarbejdere – montører – som installerer og vedligeholder tekniske systemer og udstyr om bord på skibene. De maritime montører er underlagt særlige arbejdsvilkår, der fordrer, at de ofte sejler med om bord på skibene og udfører deres services, mens skibet er i drift. Opretholdelse af montørernes kompetenceniveau og tilbageløbet til virksomheden er blevet særligt relevant efter, at de store danske nybygningsværfter er lukket ned. Der er som opfølgning på anbefalingen fra Det Blå Vækstteam iværksat en dialog med EU-Kommissionen om mulighederne for en maritim DIS montørordning eller en tilsvarende ordning, som styrker de maritime virksomheders globale konkurrenceevne. Der afsættes en ramme på 100 mio. kr. til en maritim montørordning.

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Udvidelse af DIS-ordningen for søfolk på offshore skibe	-	10	25	35	45	55	60	60	55
Afskaffelse af tinglysningsafgift for registrering af handelsskibe	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Montørordning	-	100	100	100	100	100	100	100	100

Anm.: Hertil kommer administrative omkostninger på 0,2 mio. kr. årligt i 2019-2023.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Sænkelse af kapitalkrav for aktieselskaber

Det skal gøres lettere at etablere og omdanne selskaber til aktieselskaber, når de rammer et udviklingsstadium, hvor det kan være en fordel for dem at være et aktieselskab. Det kan være hensigtsmæssigt, da investorerne på aktiemarkedet generelt kan tilskynde virksomhederne til at foretage selskabsøkonomisk hensigtsmæssige dispositioner.

EU's selskabsdirektiv stiller et minimumskrav om, at aktieselskaber skal have en tegnet kapital på mindst 25.000 euro (ca. 186.000 kr.). Et nabotjek af kapitalkravene for aktieselskaber i de lande, vi normalt sammenligner os med, viser, at kapitalkravet i vores nabolande, ligesom Danmark, generelt ligger væsentligt over EU's minimumskrav. Kapitalkravet i Sverige, Tyskland, Storbritannien og Holland er dog lavere end det danske. Norge er det eneste land i nabotjekket, der har et højere kapitalkrav end det danske.

Kapitalkravet for aktieselskaber sænkes derfor fra 500.000 kr. til 400.000 kr.

Initiativet vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Turisme og landområdistriktspakke

Den internationale konkurrence om turisterne er hård. International markedsføring af Danmark som turistdestination er central for at skabe et øget kendskab til Danmark og tiltrække flere udenlandske turister. I forbindelse med erhvervs- og iværksætterpakken gennemføres 6 initiativer, der skal styrke vilkårene for campingpladser og lystbådehavne med henblik på at fremme turisme og vækst og udvikling i hele Danmark.

- Deleøkonomiske initiativer (se særskilt faktaark)
- Lempelse af elafgift for campingpladser
- Lempelse af afgift på ledningsført vand for campingpladser
- Styrkelse af VisitDenmark til kyst- og naturturisme
- Lempelse for fødevarer virksomheder (se særskilt faktaark)
- Hotellers rumvarmeafgift

Lempelse af elafgift for campingpladser

Afgiften på el forbrugt i private campingvogne på campingpladser og i lystbåde i havne lempes. Reglerne ændres, således at når prisen på el indgår som en integreret del af prisen for den samlede ydelse til campinggæster i egen campingvogn, vil el til private campingvogne kunne anses som forbrugt af campingpladsen. Det vil betyde, at campingpladsen skal betale hhv. procesafgift på 0,4 øre pr. kWh og rumvarmeafgift på i dag 40,5 øre pr. kWh for el, som campingpladsens gæster benytter, i stedet for den høje almindelige sats på el på ca. 90 øre pr. kWh. Der vil skulle udarbejdes en skematisk regel for den gennemsnitlige andel, som er rumvarme. Rumvarmeafgiften for el på i dag 40,5 øre pr. kWh nedsættes som led i aftalen (se særskilt faktaark).

Tilsvarende lempes reglerne for el til private lystbåde i havn. Lempelsen vil på sigt komme forbrugerne til gode i form af lavere priser på ydelser fra campingpladser og lystbådehavne. Lempelsen indføres den 1. januar 2018 og skønnes at indebære et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 20 mio. kr. årligt.

Lempelse af afgift på ledningsført vand for campingpladser

Afgift på ledningsført vand, der forbruges i private campingvogne på campingpladser og i lystbåde i havne, lempes. Reglerne ændres, således at når prisen på vand indgår som en integreret del af prisen for den samlede ydelse til gæster i egen campingvogn eller lystbåd, vil vandet kunne anses som forbrugt af campingpladsen mv.

Det vil betyde, at den statslige afgift på vand forbrugt af campingpladser og i lystbåde kan godtgøres fuldt ud. Det vil på sigt komme forbrugerne til gode i form af lavere priser på ydelser fra campingpladser og lystbådehavne. Lempelsen indføres den 1. januar 2018 og skønnes at indebære et mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd på 5 mio. kr. årligt.

Styrkelse af VisitDenmark til kyst- og naturturisme

International markedsføring af Danmark som ferieland er central for at skabe kendskab til Danmark og dermed fortsat tiltrække et øget antal udenlandske turister til Danmark.

VisitDenmark vil i samarbejde med turismeerhvervet gennemføre markedsføringsindsatser af særligt kyst- og naturturismen på nærmarkederne i bl.a. Tyskland, Sverige, Norge og Nederlandene. Indsatsen vil bl.a. have fokus på skuldersonen med henblik på at udvide sæsonen i dansk turisme.

Der afsættes 15 mio. kr. i 2018 og årene derefter til VisitDenmark til en styrkelse af den internationale markedsføring af Danmark som turistdestination, særligt på nærmarkederne.

Hotellers rumvarmeafgift

Aftaleparterne ønsker at lempe rumvarmeafgiften for hoteller. Der iværksættes derfor en dialog med EU-Kommissionen om muligheder for målrettet at nedsætte hotellers rumvarmeafgift.

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

Mindreprovenu efter tilbageløb og adfærd

Mio. kr. (2018-niveau)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Varigt
Deleøkonomiske initiativer	125	125	125	125	120	120	120	120	120
Lempelse af elafgift for campingpladser	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Lempelse af afgift på ledningsført vand	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Styrkelse af VisitDenmark – kyst- og naturturisme	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Lempelse for fødevarevirksomheder	36	36	36	36	36	36	36	36	36

AFTALE OM ERHVERVS- OG IVÆRKSÆTTERINITIATIVER 2017

FAKTAARK

Forenkling af den økonomiske styring af beskæftigelsesindsatsen

Med refusionsomlægningen på ydelser har kommunerne fået et større del af finansieringsansvaret for udgifterne til forsørgelse og dermed en større gevinst ved at få flytte personer fra offentlig forsørgelse til beskæftigelse. Dermed tilskyndes kommunerne i højere grad til at investere målrettet i at få alle personer hurtigt i beskæftigelse. Det reducerer behovet for at understøtte økonomisk, at kommunerne anvender udvalgte aktive indsatser og dermed behovet for en differentieret statslig refusion af kommunernes driftsudgifter til aktivering.

Staten refunderer i dag op til 50 pct. af kommunernes udgifter til aktivering i vejlednings-, opkvalificerings- og mentorforløb under et driftsloft. Refusionen varierer betydeligt på tværs af målgrupper og afhængigt af, hvornår i ledighedsforløbet det aktive tilbud afgives. Den statslige refusion udgør en direkte medfinansiering af kommunernes udgifter til aktivering, og kommunerne får dermed et større økonomisk incitament til at prioritere udgiftstunge vejlednings- og opkvalificeringsforløb. Omvendt ydes der ikke statslig refusion af kommunernes udgifter forbundet med de virksomhedsrettede tilbud, som med større sandsynlighed vil bringe ledige i beskæftigelse.

Der foretages derfor en væsentlig forenkling af den nuværende økonomiske styring af beskæftigelsesindsatsen via en omlægning af den statslige refusion af kommunernes driftsudgifter til aktivering for modtagere af dagpenge, kontant- og uddannelseshjælp, integrationsydelse (personer der ikke er omfattet af integrationsprogrammet), sygedagpenge, ledighedsydelse og revalidender. Den nuværende detaljerede styring gennem statslig refusion og driftslofter afskaffes, og finansieringsansvaret for driftsudgifter til aktivering overlades fuldt ud til kommunerne. Kommunerne kompenseres i stedet gennem budgetgarantien for de udgifter til beskæftigelsesindsatsen, hvor der i dag ydes statslig refusion og godtgøres således fortsat for deres udgifter samlet set.

Den forenkledte styringsmodel vil skabe mere ensartede regler på tværs af beskæftigelsesindsatsen. Det vil give kommunerne incitament til at tilrettelægge beskæftigelsesindsatsen efter den enkelte borgers behov frem for ud fra et kortsigtet økonomisk hensyn om statslig medfinansiering. Dermed understøttes intentionerne i refusionsreformen på ydelser. Da kommunerne i højere grad vil bære de direkte omkostninger ved aktiveringsindsatsen, forventes det, at kommunerne vil reducere deres brug af udgiftstunge aktiveringsforløb som vejledning og opkvalificering og i stedet øge deres brug af virksomhedsrettede tilbud, der er mindre udgiftstunge og generelt har bedre effekter.

Forenklingen vil bidrage betydeligt til den samlede ambition om en forenkling af beskæftigelsesindsatsen og indgår som en del af regeringens sammenhængsreform, der skal reducere bureaukratiet markant og sikre en simplere og mere sammenhængende indsats på tværs af hele den offentlige sektor

Budgetforbedringen opnås gennem de forventede adfærdsændringer i kommunernes aktiverings- og beskæftigelsesindsats. Initiativet bidrager med ca. 870 mio. kr. fra 2019 til finansieringen af aftalen, *jf. tabel 1*.

Mindreprovenu efter skat, tilbageløb og adfærd

Mio.kr. (2018-PL)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Forenkling af den økonomiske styring af beskæftigelsesindsatsen	0	870	870	870	870	870	870	870

Anm.: Regeringen vil drøfte med forligspartierne bag Beskæftigelsesreformen (S, RV, V, DF og K) og Sygedagpengereformen (S, SF, RV, V, DF, K), om de forligsbelagte dele kan have virkning allerede pr. 1. januar 2019.

